

ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК УНИВЕРСИТЕТИ

МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ЖИХАТЛАРИ

Республика илмий-амалий конференция
материаллари тўплами

Тошкент 2021

ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК УНИВЕРСИТЕТИ

МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ
ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ЖИҲАТЛАРИ

Республика илмий-амалий конференция
материаллари тўплами

2021 йил ноябрь

Тошкент 2021

тушунчалар бериш, уларни амалиётда қўллаш бўйича праксиологик, педагогик-психологик тренинглари ўтказиш;

Психология, педагогика курсларида шахс, фаолият, муомала мавзулари ўтилганида инсоннинг қалбий покляниши, уни соғломлаштириш ва тарбиялаш бўйича назарий ҳамда амалий машгулотлар ўтказишда эътиборни тасаввуф тариқатлари талабларига қаратиш;

Ёш авлодни барқарор қизиқишлари, қобилияти, лаёқати ва истеъдодларини ҳисобга олиб, тасаввуфнинг маънавий-тарбиявий талабларига мос келувчи „Даст ба кору дил ба Ёр“ қондаси бўйича қўшимча факультатив курслар ташкил қилиб, бунда эътиборни гоъвий, маънавий, ахлоқий камчиликларни йўқотиш ва эътиборни талаба шахсида Узлуксиз маънавий тарбия Концепциясида белгилаб берилган таянч маънавий-ахлоқий фазилатларни таркиб топтиришга қаратмоқ зарур;

Олий ўқув юрғларида педагогика, педагогика тарихи, Тарбиявий ишлар методикаси, психология курслари ўтилганида шахс ва унинг ҳаёт мазмуни, мақсади, инсонни маънавий камолотга етакловчи ёндошувлардан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир. Зеро бу мерос функционал жиҳатдан ёшларга ахлоқий фазилатларни ўргатишнинг синалган, қадимий тренинг машқлари бўлиб, оқибатда тарбияланувчи у орқали ўзини кузатиш, тузатиш, таҳлил қилиш, ўзига баҳо бериш, яъни ўз-ўзини билишга ўрганади ва мустақил ҳаёт учун зарур компетенциялар билан кириб боради.

“МИКРОЭВОЛЮЦИОН ЖАРАЁНЛАРНИНГ ХАРАКТЕРИСТИКАСИ” МАВЗУСИНИ ЎҚИТИШДА ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЎРНИ

Д.М.Аликариева - Тошкент Фармацевтика Институтининг
Фармакогнозия кафедраси катта ўқитувчиси
К.О.Садикова - ТДШУ доценти

Мамлакатимизда таълим-тарбия тизимини янги босқичга кўтариш, педагог кадрлар тайёрлаш сифатини илгор халқаро стандартлар асосида такомиллаштириш ва олий педагогик таълим билан камров даражасини ошириш борасида изчил чора-тадбирлар амалга ошириб келинмоқда. Дунё миқёсида биология фанлари тизимини ўқитишда виртуал лаборатория машгулотларини ташкил этиш, интерактив дастурий воситалар, рефлексив ва витаген технологияларидан фойдаланиш усуллари ҳамда уларнинг самарадорлигига оид салмоқли илмий изланишлар олиб борилмоқда. Мазкур тадқиқотларнинг асосий вазифалари қаторида талабаларни тадқиқотчилик фаолиятига тайёрлаш сифатини ошириш, табиий-илмий дунёқарашни ривожлантириш, жумладан, эволюцион таълимот йўналишига оид хусусий компетенцияларни шакллантиришда мотивацияни оширишга қаратилган педагогик ёндашувларни ўрганиш ва фан хусусиятларидан келиб чиқиб такомиллаштириш масалалари муҳим ўрин эгалламоқда.

Тадқиқот мақсади: “микроеволюцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусини ўқитишнинг назарий ва амалий масалаларини тадқиқ этиш, мавзу юзасидан электрон ўқув модули ишланмасини

шакллантириш ҳамда ўқитишни такомиллаштириш бўйича хулосалар ва тавсиялар ишлаб чиқишдан иборат.

Тадқиқот вазифалари: тадқиқот иши мақсадидан келиб чиқиб қуйидаги вазифалар белгилаб олинди: *биринчидан*, олий таълим муассасаларида “Эволюцион таълим асослари” фанидан замонавий адабиётлар билан танишиш, ўқитилаётган “Микроэволюцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусининг назарий ва амалий масалаларини таҳлил қилиш; *иккинчидан*, “Микроэволюцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусини ўқитишда инновацион таълим технологияларидан фойдаланиш йўллари ёритиш; *учинчидан*, “Эволюцион таълим асослари” фани ўқув дастури мазмун моҳиятини очиқ бериш; *тўртинчидан*, “Микроэволюцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусидан методик ишланма, технологик хариталарини тузиш; *бешинчидан*, олий таълим муассасаларида “Эволюцион таълим асослари” фанидан “Микроэволюцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусини ўқитишни янада такомиллаштириш юзасидан таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш.

Тадқиқот объекти ва методлари: биология йўналиши талабаларига “Эволюцион таълим асослари” фанидан “Микроэволюцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусини ўқитишнинг назарий методологик масалалари ва ташкилий характерга эга бўлган ҳужжатларини ўрганиш ташкил этади ҳамда олий таълим муассасаларида “Микроэволюцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусини мазмун моҳиятини ўрганишда уни назарий ва амалий тадқиқ этиш ҳисобланади.

Мамлакатимизда олий таълим муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, ўқув-методик адабиётлар мазмуни ва педагог кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан янгилаш бўйича амалга оширилган тизимли ислохотлар натижасида табиий фанлар, жумладан, биология тизимини ўқитишга қаратилган таълим технологияларини қўллаш, инновацион ёндашувлар, мультимедияли таълим ресурсларини жорий этиш имкониятлари кенгайди. Шу билан бирга, талабаларда табиий-илмий дунёқарашни ривожлантиришнинг методик таъминотини такомиллаштириш зарурати ҳам мавжуд. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида “олий таълим муассасалари фаолиятининг сифати ҳамда самарадорлигини ошириш, интеллектуал ривожланган, мустақил фикрлайдиган, қатъий ҳаётий нуқтаи назарга эга, Ватанга содиқ ёшларни тарбиялаш” устувор вазифалар этиб белгиланди. Бу борада барча ўқув фанлари қатори биология фанлари таълими мазмунини модернизациялаш, табиий-илмий дунёқарашни ривожлантириш жараёни, ўқитиш методлари, воситалари, шакллари ва технологияларини такомиллаштириш долзарб аҳамият касб этиб устувор йўналишлардан ҳисобланади.

Таълим -тарбия тизимини тубдан ислоҳ қилиш, уни замон талаблари даражасига кўтариш, келажак учун баркамол авлодни тарбиялаш ишлари давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланди. Таълим сифатини яхшилаш ўқувчиларнинг интеллектуал фаоллигини ошириш бугунги кунда

педагогларнинг бош вазифаси ҳисобланади. Республикамизда узлуксиз таълим тизимини ислох қилишнинг ташкилий, илмий ва методик асослари яратилди, асосий мақсад эса комил инсон ва етук, малакали рақобатбардош мутахасисларни тайёрлашдир, деб белгиланди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг бевосита ташаббуси ва раҳбарлигида қабул қилинган ҳамда изчил амалга оширилаётган Ўзбекистон Республикасининг ривожлантирилишининг бешта устивор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегияси тараққиётнинг янги босқичини бошлаб берди. Бу жараённинг амалий натижалари, белги ва хусусиятлари бугунги кунда ҳаётимизнинг барча жабҳаларида, энг муҳими, халқимизнинг онгу тафаккурида яққол кўзга ташланмоқда. Ҳаракатлар стратегияси Ўзбекистонда ҳукукий демократик асосдаги халқ давлатини барпо этиш йулини ҳар томонлама асослаб берадиган ҳужжат ҳисобланади. Чинданда ўз эртанги келажагига бефарқ бўлмаган миллат, ёруғ ва фаровон кунларини унинг эгалари бўлмиш ёш авлод истиқболида кўрган миллат таълим-тарбияга алоҳида эътибор қаратади

Янги педагогик технология (ЯПТ) - шундай билимлар соҳасики, улар ёрдамида 3-минг йилликда давлатимиз таълим соҳасида туб бурилишлар юз беради, Талаба фаолияти янгиланади, талаба ёшларда ҳурфикрлик, билимга чанқоқлик, Ватанга меҳр-муҳаббат, инсонпарварлик туйғулари тизимли равишда шакллантирилади.

Айнан ана шу мазмунда “технология” термини ва унинг “ўқитиш технологияси”, “таълим технологияси”, “таълимда технология” шакллари педагогик адабиётларда фойдаланила бошланди ва муаллифлар таълим-технологик жараённинг тузилиши ва ташкил этувчиларини қандай тасаввур этишларига қараб кўплаб ифодаларга эга бўлди (ушбу юздан ортиқ) [5].

“Педагогик технология” термини биринчи бор педагогика бўйича ишларда XX асрнинг 20-йилларида тилга олинган. Ҳозирги кунда педагогик технология тушунчасида турлича ифодалашлармавжуд. “Педагогик технология”, “Янги, кейинги 10 йиллар ичида яратилган, педагогикага бағишланган адабиётларда педагогик технология”, “Илгор педагогик технология”, “Прогрессив педагогик технология” каби тушунчалар кўп учраб тургани билан, уларнинг ўзбек тилидаги маромига етган таърифи ҳали тузилмаган [6,11].

Технология—бу талабанинг эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда бир мақсадга йўналтирилган, олдиндан пухта лойиҳалаштирилган ва қафолатланган натижа беришига қаратилган педагогик жараёндир [7,10].

“Эволюцион таълим асослари” фанини ўқитишда бугунги кунда ривожланган хорижий мамлакатларда қуйидаги инновациялар ва таълим технологиялари қўлланилмоқда.

Самарали ўқитиш технологиялари:

- * муаммоли ўқитиш;
- * танқидий фикрлашиш ривожлантирувчи технологиялар;
- * ривожлантирувчи таълим технологиялар;

- * ўйинли технологиялар;
- * ҳамкорлик технологиялари;
- * ўқитишнинг табақалаштирилган ва индивидуал технологияси;
- * компьютер-ахборот технологиялари.

“Эволюцион таълимот асослари” фани дарсларида ўқитувчи ўқувчиларда муайян тушунчаларни шакллантириш учун ўқув материални кўргазмали воситалар асосида тушунтириши, ўқитувчи ахборот ёки мустакил ишлаш натижасида ўқувчилар сезги органлари орқали қабул қилинган ахборотни тасаввур қилиши, идрок этиши, ёдда саклаши ва амалда қўллашга эришиши лозим. Бу каби методлар ўз моҳиятига кўра “Микроэволюция жараёнинг характеристикаси” мавзусини ўрганаётган таълим олувчиларда ўқув-билиш фаоллигини ошириш, уларни кичик гуруҳ ва жамоада ишлаш, ўрганилаётган мавзу, муаммолар бўйича шахсий қарашларини дадил, эркин ифодалаш, ўз фикрларини химоя қилиш, далиллар билан асослаш, тэнгдошларини тинглай олиш, гоёларни янада бойитиш, билдирилган мавжуд мулоҳазалар орасидан энг мақбул ечимни танлаб олишга рағбатлантириш имкониятига эгаллиги билан алоҳида аҳамият касб этади. Таълим ва тарбия жараёнида ўқитувчи (педагог)лар томонидан интерфаол методларнинг ўринли, мақсадли, самарали қўлланилиши таълим олувчида мулоқотга киришувчанлик, жамоавий фаолият юритиш, мантикий фикрлаш, мавжуд гоёларни синтезлаш, таҳлил қилиш, турли қарашлар орасидаги мантикий боғлиқликни топа олиш қобилиятларини тарбиялаш учун кенг имконият яратади.

Таълимнинг самарадорлигини ошириш, шахснинг таълим марказида бўлишини ва ёшларнинг мустакил билим олишларини таъминлаш учун таълим муассасаларида яхши тайёргарлик кўрган ва ўз соҳасидаги билимларини мустаҳкам эгаллашдан ташқари замонавий педагогик технологияларни ва интерфаол усулларни биладиган, улардан ўқув ва тарбиявий машғулотларни ташкил этишда фойдаланиш қоидаларини биладиган ўқитувчилар керак. Бунинг учун барча фан ўқитувчиларини .Янги педагогик технологиялар ва интерфаол усуллар билан қуроллантириш ва олган билимларини ўқув тарбиявий машғулотларда қўллаш малакаларини узлуксиз ошириб бориш лозим. Хар бир дарс , мавзу , ўқув предметининг ўзига хос технологияси бор . Ўқув жараёнидаги педагогик технология – бу аниқ кетма-кетликдаги яхлит жараён бўлиб , у талаба (ёки ўқитувчининг) эҳтиёжидан келиб чиққан холда бир мақсадга йўналтирилган , олдиндан пухта лойихалаштирилган ва қафолатланган натижа беришга қаратилган педагогик жараёндир.

«Тармоқлар» интерфаол методи – талабани мантикий фикрлаш, умумий фикр доирасини кенгайтириш, мустакил равишда адабиётлардан фойдаланишга ўргатишга қаратилган. Фикрлашнинг тармоқланиши – бу педагогик стратегия бўлиб, у ўқувчи (талаба)ларнинг бир мавзунини чуқур ўрганишларига ёрдам бериб, уларни мавзуга тааллуқли тушунчага ёки аниқ фикрни эркин ва аниқ равишда маълум кетма-кетлик билан узвий боғланган

холда тармокланишларига ўргатади. Мазкур интерфаол метод билан бир мавзунинг чуқур ўрганишдан аввал ўқувчиларнинг фикрлаш фаолиятини жадаллаштириш ҳамда кенгайтириш учун хизмат қилиш мумкин. Шунингдек, ўтилган мавзунинг мустақамлаш, яхши ўзлаштириш, умумлаштириш ҳамда ўқувчи (талаба)ларни ушбу мавзу бўйича тасаввурларини чизма шаклда ифодалашга ундайди. «Кластер» методи ёрдамида ўзлаштирилган билимларни мустақамлаш қуйидагича амалга оширилади: Талабалар гуруҳларга бўлинадилар ва уларга белгиланган вақт ичида мавзу бўйича қандай тушунчаларни ўзлаштирган бўлсалар, уларни қозғашга ёзиш вазифаси топширилади. Вазифани бажариш жараёнида фикрларнинг тўғри ёки нотўғрилигига аҳамият бермаслик, нимани ўйлаган бўлса, шунини ёзиб бориш талаб этилади. Ёзувнинг техник (орфографик, мантикий ва ҳ.к.) жиҳатларига эътибор бермаслик айтиб ўтилади. Фикрлар тугагандан кейин гуруҳ аъзолари тушунчаларни мантикий жиҳатдан бир-бирига боғлаб чиқадилар. Кластер-ахборот харитасини тузиш йўлини ва барча тузилманинг моҳиятини марказлаштириш ва аниқлаш учун қандайдир бирор асосий омил атрофида гоёларни йиғиш асосида аниқ бирор мазмунни келтириб чиқаради. Билимларни фаоллаштиришни тезлаштиради, фикрлаш жараёнига мавзу бўйича ўзаро боғланишли янги тасаввурларни эркин ва кенг жалб қилишга ёрдам беради.

Ўқув топшириқ яъни кластер тузиш қондасининг технологик схемаси

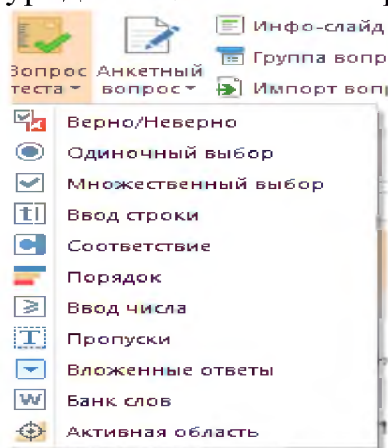
«Биргаликда ўқиймиз» техникаси методи. Биргаликда ўқиш: ўқув гуруҳи кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ ўрганилаётган мавзунинг маълум бир соҳасида эксперт бўлади ва бошқаларни ўргатади. Ҳар бир гуруҳнинг мақсади бошқа барча гуруҳлар иштирокчилари мавзу саволларини тўла ҳажмда эгаллаб олишдан иборат.

1. **Топшириқ**- Эволюциянинг бошлангич материали.
2. **Топшириқ**-Мутацияларнинг намоён бўлишида генотип ва ташқи муҳитнинг муносабати.
3. **Топшириқ**- Популяциялардаги узгарувчанликнинг сафарбарлик резерви.
4. **Топшириқ**- Популяция тулкини — бошлангич эволюция омили сифатида.
5. **Топшириқ**-Микро ва макроэволюциянинг ўзаро муносабати. Микроэволюция таълимотининг вужудга келиши

iSpring Quizmaker 8 дастурида тестлар тузиши - бу функционал ва бир вақтни ўзида оддий фойдаланиш ускуналарига эга бўлган интерактив тестлар, анкеталар ва сўровлар яратувчи дастур ҳисобланади. **iSpring Quizmaker 8** ёрдамида тест топширувчининг билим, кўникма ва малакасини аниқлаб берувчи 11 хил кўринишдаги тестлар яратиш мумкин. 12 хил кўринишдаги анкеталар ёрдамида талабаларнинг фандан ўзлаштириш даражасини объектив баҳолаш имкони мавжуд бўлиб, уларни формулалар, расмлар, аудио ва видео лавҳалар билан бойитиш мумкин[10].

iSpring Quizmaker8 дастурида баҳолаш тестларининг куйидаги турлари

мавжуд:

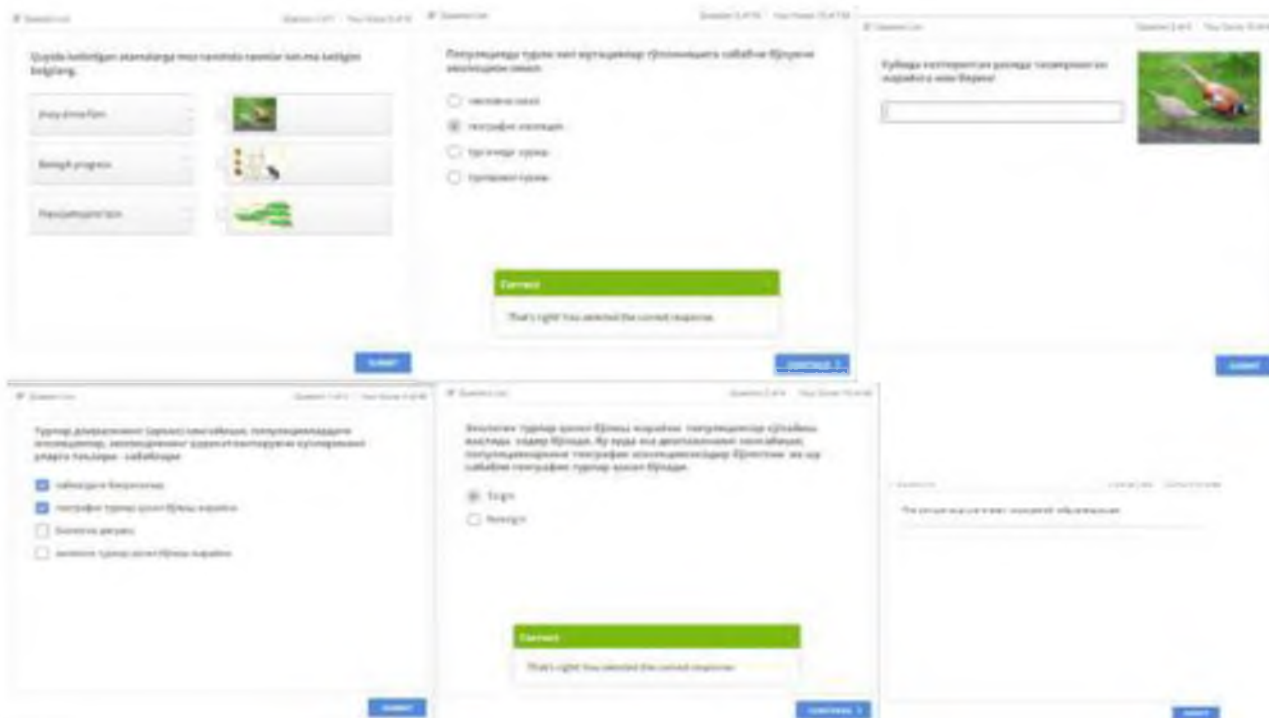
- ✚ **Верно/неверно-** Тасдиқнинг тўғрилигини баҳолаш орқали амалга оширилади.
- ✚ **Одиночный выбор-** Жавоблар орасидан аниқ тўғри жавобни танлаш орқали амалга оширилади.
- ✚ **Множественный выбор-** Жавоблар орасидан бир нечта тўғри жавобни танлаш орқали амалга оширилади.
- ✚ **Ввод строки-**Берилган саволга жавоб махсус майдонга киритиш орқали амалга оширилади.
- ✚ **Соответствие-** Саволда келтирилган элементларга мос жавоб элементларини мос кўйиш орқали амалга оширилади.
- ✚ **Порядок-** Саволда берилган вариантларни тўғри кетма-кетликда жойлаштириш орқали амалга оширилади.
- ✚ **Ввод числа-** Тўғри жавоб сон кўринишда киритилади.
- ✚ **Пропуски-** Тест топширигидаги матндан бир ёки бир нечта тушириб қолдирилган жумлалар тест топширувчи томонидан киритилади.
- ✚ **Вложенные ответы –** Мураккаб тест кўриниши бўлиб, бир нечта “Одиночный выбор” тартибида тузилган саволлар ягона савол остида

беради.

✚ **Банк слов-** Матнда бир нечта тушириб қолдирилган сўзлар, матн остида жойлашган сўзлар банкдан танланиб жойига қўйилади.

✚ **Активная область-** берилган расмдаги саволга жавоб бўладиган соҳа сичконча ёрдамида кўрсатилади

iSpring Quizmaker саволларнинг барча тури ишлатиладиган ҳолда аралаш тестларни тузиш имконини беради. **iSpring Quizmaker** дастурида мультимедиа объектлари фойдаланувчи томонида тузиладиган тест саволларининг ҳар бирини расм, формула, аудио, видео ёки Флеш-роликлари билан тўлдириш мумкин. Бундан ташқари фойдаланувчи матн стилини ўзгартириши ва гипермувожатни ўрнатиши мумкин.

Шу билан бир қаторда **iSpring Quizmaker** дастурида яратилган тестларнинг жавобларини расм ва формулалар билан тўлдириш мумкин.

iSpring Quizmaker тармоқланган тестлар яратиш имкониятини беради. Фойдаланувчи жавобнинг тўғри, нотўғри ва қисман тўғри бўлган ҳоллари учун аниқ кўрсатмалар бериши мумкин. Агар жавоб тўғри бўлган ҳолатда талаба кейинги саволга ўтиши мумкин, жавоб нотўғри бўлган ҳолатда шу саволга тегишли ахборотлар слайдига отиши мумкин. Бундан ташқари, ҳар бир тестнинг жавобининг тўғри ёки нотўғрилиги ҳақидаги хабар чиқариш имкони мавжуд.

Дарс жараёнини мустахкамлаш учун изоҳли тестлардан фойдаланиш талабада билим кўникма ҳосил бўлишида жуда яхши натижа беради. Қуйида мавзуга оид тайёрланган изоҳли тестларни кўрсатиб ўтамыз.

Изоҳли тестлар:

Турлар доирасининг (ареал) кенгайиши, популяциялардаги изоляциялар, эволюциянинг ҳаракатлантирувчи кучларининг уларга таъсири - сабаблари

- 1) экологик турлар ҳосил бўлиш жараёни
- 2) географик турлар ҳосил бўлиш жараёни
- 3) биологик регресс
- 4) табиатдаги биоритмлар

Изоҳ.

Экологик турлар ҳосил бўлиш жараёни популяциялар кўпайиш вақтида содир бўлади, бу ерда эса диапазоннинг кенгайиши, популяцияларнинг географик изоляциясисодир бўляптии ва шу сабабли географик турлар ҳосил бўлади.

Жавоб: 2

Популяциялар сонининг мавсумий тебранишлари

- 1) генларнинг дрейфи
- 2) популяция тўлқинлари
- 3) йуналтирувчи куч
- 4) мутацион жараён

Изоҳ.

Эволюциянинг йўналтирилмаган омили - популяция тўлқинлари, популяциялар таркибидаги индивидларнинг мавсумий тебранишини белгилайди.

Жавоб: 2

Эволюцияда табиий танланишнинг ахамияти нимада?

- 1) турлар ўртасидаги рақобатнинг кучайиши
- 2) популяциялар ўртасидаги рақобатнинг сусайиши
- 3) бир турдаги индивидлар ўртасидаги рақобатнинг кучайиши
- 4) янги турларнинг пайдо бўлиши

Изоҳ.

Эволюциянинг ҳаракатлантирувчи кучлари натижасида янги турлар пайдо бўлиши мумкин.

Жавоб: 4

Турли хили популяцияларда индивидларнинг чатишишига тўсқинлик қиладиган географик тўсик

- 1) ҳудудий бўлиниш
- 2) жинсий диморфизм
- 3) репродуктив аппарат тузилишидаги фарқ
- 4) кўшилиш жараёнидаги фарқ

Изоҳ.

Географик тўсик, географик изоляция, яъни ҳудудий бўлиниш пайтида пайдо бўлади.

Жавоб: 1

Эволюцияни ҳаракатга келтирувчи кучларнинг ўзаро таъсири натижасида,

- 1) организмларнинг кўпайиши
- 2) изоляция
- 3) мутацион жараён
- 4) табиатда янги турларнинг шаклланиши

Изох.

Мутациялар натижасида индивидлар янги белги хусусиятларга ега бўладилар, шундан сўнг янги хусусиятларга ега бўлган индивидлар табиий танланиш ва яшаш учун курашга киришадилар, бу эса янги турнинг ҳосил бўлишига олиб келиши мумкин.

Жавоб: 4

Бундай тестларни карточка кўринишида ҳам тарқатиш мумкин:

Хулоса қилиб айтганда ҳозирги жадал ривожланаётган ахборотлар асрида таълим системасига кириб келаётган янгиликлар, замонавий ўқитиш технологияларини тезликда Республикамиз Олий таълим муассасаларида жорий қилиш мақсадида ОТМларда семинар-тренинглар ўтказиб туриш лозим. “Микроэволюцион жараёнлар характеристикаси” мавзусини ўқишда инновацион технологиялардан муқобил тарзда фойдаланиш, ўқитувчи-талаба ҳамкорлигида дарс ўқиш, талабаларни мустақил билим олиш самарадорлигини янада ошириш мақсадида “Кейс-стади”, “Тармоқлаш” (Кластер), “Биргаликда ўқиймиз” техникасидан, “Синквейн” таълим технологиясини қўллаган ҳолда ташкил этиш мақсадга мувофиқдир. Ҳар бир педагог таълим бериш жараёнида фақатгина Республикамизда жорий этилаётган янгиликларни қўллаш билан чекланиб қолмай, балки, ривожланган давлатлар таълим системасини ўрганиши, ўзлаштириши ва дарсда жараёнида амалга тадбиқ этиши керак.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Мирзиёев Ш.М. улуғ халқнинг-иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. Тошкент, “Ўзбекистон” НМИУ, 2019
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сонли Фармони.
3. Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислом Каримовнинг Юксак маънавият - энгилмас куч. –Тошкент.: Маънавият, 2008. -176 б.

4. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни. Тошкент ш.,2020 йил 23 сентябрь,ЎРҚ-637-сон
5. М.Хошимова Инновацион таълим технологиялари ва педагогик компитентлик фанидан тақдимот. 2016й
6. Н.Н. Иорданский – «Эволюция жизни» М. Академия 2001 /учебное пособие для пед вузов/
7. Sergio Mart´inez Cuesta,Syed Asad Rahman,Nicholas Furnham and Janet M. Thornton1. The Classification and Evolution of Enzyme Function. Biophysical Journal Volume 109 September 2015 1082–1086
8. Makhlynets, O. V., E. A. Raymond, and I. V. Korendovych. 2015.
9. Design of allosterically regulated protein catalysts.Biochemistry. 54:1444–1456
10. Rahman, S. A., S. M. Cuesta,., J. M. Thornton. 2014. EC-BLAST: a tool to automatically search and compare enzyme reactions. Nat. Methods. 11:171–174.
11. Ramunke S., Borges F. A., Molecular marker sequences of cattle *Cooperia* species identify *Cooperia spatulata* as a morphotype of *Cooperia punctate*. PLoS ONE 13 (7): e0200390. <https://doi.org/10.1371/journal>.

INTERNETGA QARAMLIKNING PSIXOLOGIK MUAMMOLARI

J.T.Mirzoyev- GulDU doktoranti

Bugungi kunda dunyo ahlining aksariyat qismi Internetdan foydalanmoqda. Inson va jamiyat bir joyda turmaydi, doim o’zgarib boradi, biz yashab turgan hozirgi vaqtni globallashuv davri deb nomlanishi odatiy holat bo’lib ulgurgan. Ma’lumotlar uzatish vositalarining rivojlanishi barcha davlatlar kiritilgan yagona axborot tizimini yaratilishiga xizmat qildi. Aynan Internet tufayli lokal axborot tarmoqlari yagona global tarmog’iga birlashadi.

Respublikamizda Prezident Sh.M. Mirziyoev boshchiligida ilm-ma’rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo’yicha bir qancha sezilarli ishlar amalga oshirilib bormoqda. Olib borilayotgan islohatlar, ta’lim va ilm-fan sohalarining o’zaro uyg’unligi e’tirof etilishi bilan birga yoshlarga doir siyosatini amalga oshirish, ta’limning yangi zamonaviy usullari, jumladan, axborot-komunikatsiya texnologiyalarini joriy etish sohasiga alohida e’tibor berilayotganligining amaliy ifodasi deb hisoblansa mubolag’a bo’lmaydi. Jamiyat tashabbuskor islohotchi, strategik fikr yuritadigan, bilimli va malakali yangi avlod kadrlarini tarbiyalashdan manfaatdor. Shuning uchun maktabgacha ta’lim tashkilotlaridan boshlab, oliy o’quv yurtigacha – ta’limning barcha bo’g’inlari isloh qilinmoqda. Binobarin, nafaqat bugunning yoshlari, balki butun jamiyatimiz a’zolarining bilimi, saviyasini oshirish uchun avvalo ilm-ma’rifat, yuksak ma’naviyat kerak. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoev ta’kidlaganlaridek, “Ilm yo’q oyda qoloqlik, jaholat va, albatta, to’g’ri yo’ldan adashish bo’ladi».

Sharq donishmandlari aytganidek, “Eng katta boylik – bu aql-zakovat va ilm, eng katta meros – bu yaxshi tarbiya, eng katta

144	О.Воьматова. Masofaviy ta'limda interfaol texnologiyalarni qo'llashni o'ziga xos yo'llari	586-589
145	Ш.И.Абдуллаева. Проблемное обучение в дистанционном образовании	589-593
146	Д.Б.Ботирова., А.Ш.Холияров. Масофавий таълимнинг замонавий шакли	593-597
147	S.N.Muminova. Pedagogical features of distance education	597-600
148	З.О.Рашидова. Проектные технологии в практике педагога и психолога дошкольного образования	601-603
149	Р.А.Хайдарова., И.Ибрагимов. Дистанционное обучение на уроках истории	603-606
150	З.А.Ахмедова. Применение дидактических игр в дистанционном обучении	606-608
151	И.А.Юсупжоннова. Талабаларининг касбий шаклланишини оптималлаштиришнинг ижтимоий-психологик йўллари	609-614
152	С.Х.Махкамова. Масофавий таълимда педагогик фаолиятни ташкил этишнинг технологик масалалари	614-617
153	Д.Қ.Маликова Биринчи ренессансинг маънавий тарбиявий таълимотига бир назар	617-622
154	Д.М.Аликариева, К.О.Садикова. “микрореволуцион жараёнларнинг характеристикаси” мавзусини ўқитишда педагогик технологиялар ўрни	622-631
155	J.T.Mirzoyev. Internetga qaramlikning psixologik muammolari	631-635
156	Ф.А.Бабашев - олий таълим тизимда PR-фаолият шакллари	635-637
157	Л.В.Латыбова, Ш.Ш.Шарафова. Использование телекоммуникаций при дистанционном обучении	637-644

**“МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ
ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ЖИҲАТЛАРИ”
Мавзусидаги республика илмий-амалий конференция
МАТЕРИАЛЛАРИ**

Нашриёт литсензияси №
2021 йил 28 октябрида босишга рухсат этилди.
Бичими 60x80 1/6 Times New Roman гарнитураси.
Офсет босма. 28,25 шартли босма табоқ. 39 нашр табоги.
Адади 10 нусха. 5-ракамли буюртма.
Баҳоси шартнома асосида.